

Asia: VN/18255/2021

Julkisyhteisön vahingonkorvausvastuuta koskevan lainsäädännön uudistamista koskeva työryhmämietintö

Ehdotusta koskevat yleiset huomiot

Voitte tähän lausua yleisesti ehdotettujen säännösten sisällöstä.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu kiittää työryhmää huolellisesta ja perusteellisesta valmistelusta.

Yleisenä huomiona valtuutettu toteaa, että työryhmän ehdotukset ovat tarpeellisia ja kannatettavia, erityisesti ehdotukset oikeussuojan parantamisesta säätämällä ihmisoikeuden ja perusoikeuden loukkauksesta hyvitys sekä väärästä viranomaisinformaatiosta aiheutuneen vahingon korvaaminen.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu on tehtävässään huomannut, että vahingonkorvauslainsäädäntömme on puutteellinen siten, ettei se sisällä yleistä velvoitetta korvata perus- ja ihmisoikeusloukkauksia. Tämä on näkynyt valtuutetun työssä muun muassa siten, että YK:n sopimusvalvontaelimen yksilövalitusratkaisusta, jossa todetaan syrjintäkiellon loukkaus, ei seuraa hyvitystä, ellei asiaa viedä yhdenvertaisuuslain 23 §:n mukaisena hyvitysasiana tuomioistuimeen tai yhdenvertaisuusvaltuutettu ei ryhdy asiassa toimenpiteisiin sovinnon aikaansaamiseksi.

Tässä yhteydessä yhdenvertaisuusvaltuutettu toteaa lisäksi, että yhdenvertaisuuslain 5 §:n mukaan viranomaisilla on toiminnassaan velvoite edistää yhdenvertaisuutta. Yhdenvertaisuuden edistämisvelvollisuutta tukee perustuslain 22 §:n mukainen julkisen vallan velvoite turvata perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Lisäksi muun muassa viranomaisella ja yli 30 henkilöä palveluksessaan olevalla julkista hallintotehtävää hoitavalla toimijalla on velvollisuus laatia yhdenvertaisuussuunnitelma. Oikein toteutettuna suunnitelma toimii hyvänä välineenä sen varmistamiseksi, ettei toimija syyllisty syrjinnän kiellon vastaiseen menettelyyn ja pystyy tarjoamaan oikeasisältöistä informaatiota myös monimuotoiselle asiakaskunnalle.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu yhtyy työryhmän näkemykseen, että yhdenvertaisuuslain ja tasa-arvolain keskenään ristiriitaiset säädökset siitä, keneltä hyvitystä voidaan vaatia, on

yhdenmukaistettava. Työryhmän mietinnössä todetaan, että ”... yhdenvertaisuuslain perusteella hyvitystä voidaan periaatteessa vaatia myös ylimpien valtioiden menettelyn perusteella, kun naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain mukaan hyvitystä voidaan vaatia vain valtioneuvoston päätöksen perusteella. [...] Erilaiset syrjäntäperusteet eivät voi kuitenkaan oikeuttaa siihen, että mahdollisuudet vaatia hyvitystä ylimpien valtioiden toiminnan perusteella ovat erilaiset. Sääntelyä pitäisi tältä osin yhdenmukaistaa.” (s. 22) Yhdenvertaisuuslaki ja tasa-arvolaki ovat myös muilta osin erilaisia muun muassa oikeussuojakeinojen osalta, ja tähän on syytä palata.

Ehdotuksen vaikutukset

Voitte tähän lausua yleisesti ehdotettujen säännösten vaikutuksista, niiden merkittävydestä ja mahdollisista haitallisten vaikutusten lieventämismahdollisuuksista. Erityisesti teitä pyydetään lausumaan niistä mahdollisista vaikutuksista, joita ei ole esityksessä otettu huomioon.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu yhtyy työryhmän näkemykseen, että ehdotukset parantaisivat julkisyhteisöjen toiminnasta vahinkoa kärsineiden asemaa. Samoin valtuutettu työryhmän tavoin katsoo, että ihmis- ja perusoikeudet kuuluvat kaikille, mutta niillä on usein erityistä merkitystä esimerkiksi lasten, iäkkäiden, vammaisten henkilöiden sekä vähemmistöjen kannalta.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää tärkeänä, että jatkotyössä mietinnössä ehdotettujen muutosten vaikutuksista tehdään kattava yhdenvertaisuusvaikutusten arviointi. Valtuutettu katsoo, että yhdenvertaisuusvaikutusarviointi on tehtävä osana perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arviointia aina, kun on kysymys olennaisista vaikutuksista eri väestöryhmien yhdenvertaisuudelle. Lainvalmistelussa on tunnistettava esimerkiksi yhdessä relevanttien sidosryhmien kanssa ne ihmisryhmät, joihin valmisteltavan lainsäädännön voidaan olettaa vaikuttavan olennaisella tavalla. Näiden ryhmien osalta on tehtävä perusteelliset vaikutusarviointit yhtä lailla välittömien kuin välillistenkin vaikutusten osalta. Olennaisuuden vaatimus on hahmotettava suhteessa kyseisten ihmisten elämään, eikä esimerkiksi suhteessa kyseisen ryhmän kokoon, sillä yhdenvertaisuusvaikutukset ovat usein merkityksellisiä juuri vähemmistöryhmien – pientenkin – kannalta.

Vahingonkorvauslain muutosehdotukset

Voitte tähän kirjoittaa yleiset huomionne vahingonkorvauslakiin ehdotetuista muutoksista.

-

Julkisyhteisön julkisen vallan käytöllä aiheuttaman vahingon korvaaminen (1. lakiehdotuksen 3 luvun 2 §:n 1 momentti)

-

Muun yhteisön julkisen vallan käytöllä aiheuttaman vahingon korvaaminen (1. lakiehdotuksen 3 luvun 2 §:n 2 momentti)

-

Muutoksenhakua koskevan vaatimuksen lieventäminen (1. lakiehdotuksen 3 luvun 4 §)

-

Kannekiellon kumoaminen (voimassa olevan lain 3 luvun 5 §)

-

Viranomaisen virheellisestä informaatiosta aiheutuneen puhtaan varallisuusvahingon korvaaminen (1. lakiehdotuksen 3 luvun 3 §)

-

Perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien loukkauksen hyvittäminen (1. lakiehdotuksen 3 luvun 7 §)

-

Vahingonkorvauslain 4 luvun 2 §:ää ja 7 luvun 1 §:ää koskevat muutosehdotukset.

-

Laki vapaudenmenetyksistä ja muista pakkotoimista suoritettavista korvauksista

Voitte tähän kirjoittaa yleiset huomionne ehdotetusta laista.

-

Voitte tähän kirjoittaa pykäläkohtaiset huomionne.

-

Laki pakkokeinolain muuttamisesta

Voitte tähän kirjoittaa huomionne ehdotetusta laista.

-

Laki valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Voitte tähän kirjoittaa huomionne ehdotetusta laista.

-

Laki poliisilain muuttamisesta

Voitte tähän kirjoittaa yleiset huomionne ehdotetusta laista.

-

Voitte tähän kirjoittaa pykäläkohtaiset huomionne.

-

Laki rajavartiolain muuttamisesta

Voitte tähän kirjoittaa huomionne ehdotetusta laista.

-

Laki poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain muuttamisesta

Voitte tähän kirjoittaa huomionne ehdotetusta laista.

-

Laki Puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Voitte tähän kirjoittaa huomionne ehdotetusta laista.

-

Joronen Mikko
Yhdenvertaisuusvaltuutettu